

Aleš Jelenko

ZGODBE IZ PODTALJA

Kratka proza

Aleš Jelenko

**ZGODBE IZ
PODTALJA**

Kratka proza

VOLOSOV HRAM
ZAVOD ZA UMETNOST IN
KULTURO

*I saw your ghost tonight,
the moment felt so real.
If your eyes stay right on mine,
my wounds would start to heal.
(Blink-182)*

*Who cares if one more light goes out
in the sky of a million stars?
It flickers, flickers ...
Who cares when someone's time runs out,
if a moment is all we are?
Or quicker, quicker ...
(Linkin Park)*

*We'll never have our dignity,
'till all you fascists are six feet deep!
(Anti-Flag)*

Vsem tistim,
ki niso,
da so.

1

**MAZOHIZEM,
FETIŐIZEM
IN EKSCESI**

KLETKA

*»Že od nekdaj sta me zanimala parjenje in literatura.
Pa parjenje besed. Naskakovanje.«
(Davorin Lenko)¹*

Pogovor je zašel v povsem drugo smer; razprava o poeziji se je prelevila v nekaj bolj surovega, prvinskega, v nekaj bolj prizemljenega, tuzemskega, če hočete. Ker: priznajmo si – pesniški teksti so lebdeči, ohlapni, oddaljeni ... in (preveč) govoriti o lebdečih rečeh pomeni (preveč) lebdeti.

»Se ljudje skrivamo za očali?«

Skomignil sem z rameni: »Nisem prepričan, toda najbrž se skrivamo za fasadami nasploh.«

Narahlo je prikimala, si z desno roko popravila dolge svetle lase za uho in vprašala: »Tudi ti?«

»Tudi jaz.«

Sedela sva sredi sobe, spalnice pravzaprav; postelje so bile razvrščene ob stenah. Na njih potovalke, torbe, majice, hlače, *blaičke* in polnilci za mobitele.

Sanja je dvignila noge, jih pokrčila, s podplatoma se je naslonila na rob lesenega stola ter z rokama zaobjela kolena. »Včasih se mi zdi, da se nikoli ne izživimo ..., da pač zgolj živimo,« je potihoma dejala.

¹ Davorin Lenko: Telesa v temi, str. 12 (Ljubljana: Center za slovensko književnost, 2013)

Naslonil sem se nazaj: »To pa predvsem zato, ker smo ukalupljeni.«

»Ujeti,« je dodala.

»Ja,« sem nadaljeval: »in krivi smo si sami, ker se ne znamo osvoboditi; ker ne zmoremo stopiti naprej; ker ne premoremo dovolj kritične distance.«

S kazalcem in sredincem se je pobožala po spodnji ustnici in rekla: »Umetnost je neverjetna; potisne te – zlepa ali zgrda – izven cone udobja in ti pred obraz nastavi zrcalo.«

Na njenem kazalcu je ostala živordeča sled.

Dvignil sem pogled: »V svojem Bildungsromanu je to krasno zapisal že Aljoša Harlamov. In sicer pravi, da *mora umetnost aktivirati k naporu, ne sme kratkočasiti, postati del prostočasje. Spopadat se mora s človekom, on z njo, bit mora grda, zadajati nizke udarce, vabit na skale, ne pa ponujati zavetja in rokice v oporo, pridi, sinček moj, saj te držim ... Mučiti ga mora in ga nagega izpostavljati. Rogat se mu mora in ga udarjati po glavi še tri dni potem in vsakič zapovrb, ko se spomni na njo. Umetnost nikakor ni klimaks, temveč antiklimaks.*² In sam se lahko zgolj podpišem.«

Polne ustnice je razpotegnila v vabljev nasmeh.

»In jaz vse skupaj dvakrat podčrtam,« je dodala in mi pomežiknila.

»Welcome to the jungle!«

² Aljoša Harlamov: Bildungsroman, str. 77 (Maribor: Litera, 2009)

Ostanki rdeče šminke na njenem prstu so v meni vzbudili občutke nemiru. Nekaj mesenega je bilo v tem, nekaj nerazložljivo privlačnega.

Brez skrbi, dragi bralci, ne bom poletel v pretirano sentimentalnost. Pa ne zato, ker literarno-teoretični aparat ne dopušča takšnih zdrsov, pač pa zato, ker *v resnici* ni šlo za nič tako banalnega, kot je romantičnost. Šlo je na nekaj več, za nekaj pristnejšega.

Morda ob teh besedah zmajujete z glavo, češ, kako je lahko nagon *večji* od zaljubljenosti. Naj vas ob tem spomnim na dejstvo, da smo tukaj (tudi *in predsem*) zato, da (pre)živimo in se razmnožujemo.

Drugače povedano: da seksamo, da fukamo do onemoglosti. Ker: kaj je vendar lepšega, polnejšega od popolne združitve; od eksplozije tisočerih delcev v telo/na telo?

Za priprtimi vrati so se slišale stopinje.

S pogledom sem sledil premikajočim se sencam, ki so polzele skozi špranjo.

Nato je (spet) vse potihnilo ...

»In ko pišeš poezijo ... kako se počutiš?« je vprašala in me povlekla nazaj v ta trenutek.

»Kako se počutim?«

»Pač ... se lahko strgaš z verige?«

Zavzdihnil sem: »*Break the chain.*«

»Kaj?« je vprašala.

»Nič, nič. Spomnil sem se enega komada ... IAMX, poznaš?«

»Ne, ne poznam. Bi morala?«

»Besedilo je full hudo: [...] *I forget that there's a world outside / Where I can be weightless in the sunlight / So many voices with me everywhere I go / And they're serving me to the lions slowly* [...]«³

»Ima to kaj opraviti s poezijo, s tabo?« je vprašala in si počasi slekla nogavice.

Kot fiksiran sem opazoval njeno početje. Vzburjalo me je. In ko je s prsti podrsala po golih podplatih, sem se začel nemirno presedati.

Potreboval sem nekaj časa, da sem se zbral, da sem lahko odgovoril na njeno vprašanje. V njenih očeh sem videl, da uživa; vedela je, da tudi jaz.

Končno sem le odprl usta: »Ja, poezija je tisti svet onkraj sveta, kot pravi pesem. In zagotovo je tisti prostor breztežen; ni vsiljenih norm, ni družbene teže, utesnjenosti.«

Sanja si je zavihala spodnji rob kavbojk: »Ni mamutov, ki bi sedeli na tvojih ramenih in kockali.«⁴

Rahlo sem se nasmejal: »Ne, res jih ni.«

»In zato se lahko tam ... igraš?«

Pogoltnil sem slino: »Najbrž se res lahko.«

Sanja je vstala, naredila tistih nekaj korakov do postelje, se usedla in rekla: »Pa *tukaj* – v *tem* svetu?«

So trenutki, ko obnemiš,
ko enostavni nisi sposoben izjaviti ničesar pametnega,
pravzaprav nisi sposoben izjaviti *sploh ničesar*.

³ IAMX: Break the chain (album Alive in new light, 2018)

⁴ Jernej Županič: Mamuti, str. 34–47 (Ljubljana: Literatura št. 319/320, 2018)

To je bil eden izmed teh trenutkov.

Zaprepadeno sem strmel vanjo in jo – v mislih – živo požiral. Želel sem ji pokazati kako se *dela* poezija; kako je potrebno vso notranjost nekam zapisati, nekam *poriniti*. Na list, na kožo, *v rit*, kamorkoli.

Toda nekako se nisem mogel premakniti. Okamnel sem.

Počutil sem se kot v spalni paralizi. Premikal sem lahko zgolj oči.

Sanja je – že skoraj iz sočutja – stopila predme, me pogledala v oči in tiho dejala: »Zdaj mi boš pa pokazal kako se igraš.« Odprla je gumb na svojih kavbojkah, nato zadrگو ter jih slekla.

Pred mano je stala v črnih hlačkah s čipkastim vzorcem.

»Že lahko govoriš?« me vpraša z nagajivim nasmehom na ustih.

»Najbrž lahko,« odgovorim.

»Ooo, vidiš da gre,« reče, mi odpne hlače in navzdol potegne spodnjice.

»Želiš odkleniti verigo?« jo vprašam.

»Da,« odvrne. Njena mehka sapa se mi zarije v nosnice.

»Zakaj?«

»Rada bi videla.«

»Kaj bi rada videla?« jo vprašam in začnem pospešeno dihati.

»Rada bi videla kako pišeš pesem,« odvrne, si umakne hlačke ter se posadi name.

Sapo globoko potegnem vase in z njo njen parfum, ki je lebdel v prostoru.

V naslednjih minutah mi je v mislih odzvanjal raskavi glas Freda Dursta: [...] *You wanna fuck me like an animal / You'd like to burn me on the inside* [...].⁵

...

Fact 1:

Poezija je res lebdeča. Ko se iztroši, eksplodira na novo in začne se nov krožni cikel. In tako dalje v neskončnost.

Fact 2:

Etično-moralni kompas je naš anti-kompas; vselej nas usmerja navzven, nikoli navznoter. Razumete? Če ne, preberite zgodbo še enkrat ...

Fact 3:

Fuk je bil dober. Hočem reči – *resnično* dober.

In kar je najpomembneje: Vanjo sem napisal pesem.

Njen naslov? *Kletka*, itak.

⁵ Limp Bizkit: Hot Dog (album Chocolate Starfish and the Hot Dog Flavored Water, 2000)